

Multimodale codering van *motion events* in het Frans en het Nederlands als T1 en T2: Pilotstudie

Christina Piot – Christina.piot@uliege.be

KZM Lentevergadering – 24 april 2021

Inleiding

Motion events in spraak

Verb-framed vs. *Satellite-framed* talen (Talmy 2000)

Frans vs. Nederlands

Bv. L'oiseau rentre dans la cage en volant.

De vogel vliegt de kooi binnen

Co-speech gebaren

- maken **integraal deel uit van het communicatieproces** (o.a. McNeill 1985, 2005; Kendon 1980, 1994)
- spelen een rol zowel bij **spraakproductie** als bij **spraakperceptie** (McNeill 1985; Alibali e.a. 2000; Gullberg 2010; Graham en Argyle 1975, Rogers 1978 en Riseborough 1981 vermeld in Kendon 1994; Cassel 1998)
- beschikken over **universele** en **taalspecifieke kenmerken** (Kita & Özyürek 2003; McNeill 2005; Brown & Chen 2013)

De typologische verschillen tussen *verb-framed* en *satellite-framed* talen worden in gebaren weerspiegeld

(McNeill & Duncan 2000; Kita & Özyürek 2003; McNeill 2005; Stam 2010; Brown & Chen 2013)

Structuur van de presentatie

1. Theoretische achtergrond
2. Methode
3. Resultaten
4. Discussie & Conclusie
5. Vervolgonderzoek

1. Theoretische achtergrond

1.1. *Thinking for speaking* (Slobin)

- Zwakke versie van de **linguïstische relativiteit**
 - Typologische verschillen in hoe semantische domeinen zoals *motion events* lexicaal en syntactisch uitgedrukt worden (Talmy, 1985, 2000; Slobin 1991)
 - Een kind dat zijn/haar eerste taal verweft, leert een specifieke manier om te denken om te spreken. (Slobin, 1991)
 - Door de grammatica en het lexicon te leren,
 - krijgen kinderen een *framework* om de evenementen, hun gedachten en gevoelens uit te drukken
 - worden hun uitingen begeleid als zij het online denkproces dat verbonden is met spraak, aangaan. (Stam, 2010)
- ⇒ Verschillende patronen van *thinking for speaking* in T1 en T2 = nodige herstructurering om T2 te beheersen (Stam 1998, vermeld in 2010).

1. Theoretische achtergrond

1.2. *Motion events* – *Co-speech* gebaren – *Thinking for speaking* – T2

- Onderzoek naar *motion events* om de *thinking for speaking* hypothese te testen
 - Naar de linguïstische beschrijvingen
 - Naar de multimodale uitdrukking ervan
- Observaties (overzicht in Stam, 2010)
 - Verschillen tussen *Verb-framed* en *satellite-framed* talen
 - Meer bepaald: Engels vs. Spaans (Slobin, 1991, 1996a, 1996b, 2003)
 - Spaanstaligen: staten en scène
 - Engelstaligen: processen en opsomming van pad-componenten
 - Synchronisatie tussen spraak en gebaren (McNeill & Duncan, 2000)
 - Spaans: werkwoord vs. Engels: satelliet
 - Manier in gebaren: als niet in spraak (Spaans) vs. ook in spraak (Engels)
 - Het belang van manier verzwakken vs. versterken in S-talen (McNeill 2005)

1. Theoretische achtergrond

1.2. *Motion events* – *Co-speech* gebaren – *Thinking for speaking* – T2

- Multimodale patronen van T2 leren/verwerven
- Gebaren geven ook informatie over *thinking for speaking* en dus ook over de overgang van *thinking for speaking* in T1 naar *thinking for speaking* in T2

1. Theoretische achtergrond

1.3. Types *co-speech* gebaren

Beats

Pragmatisch gebaar

‘Papegaai’ (NT2C, F1D1)

Metaforisch gebaar

‘Hij probeerde het
meerdere keer opnieuw’
(MTD, F1D2)

Deiktisch gebaar

‘Omdat Grosminet **in de** doos is.’

NT2H, F5

Iconische/Representationele gebaren

Molding

‘Grosminet est caché dans **un** espèce de **petite charrette**.’
NT2M, F5

Enacting

‘Dan komt iemand van de **dierentuin komt** **wegrijden** met het karretje.’ MTE, F5

Drawing

‘De kat was gewoon **aan het ijsberen** langs de kooi.’ MTA, F3

(Levy & McNeill vermeld in McNeill 2006; Kendon 1995; Streeck 2006; Müller 2014)

1.4. Onderzoeksvragen

- 1) Hoe combineren NT1-, FR1-, en NT2-sprekers de aspecten *manier en pad* in hun *spraak* als ze *motion events* uitdrukken?
- 2) Welke *types gebaren* komen voor als NT1-, FR1-, en NT2-sprekers *motion events* beschrijven?
- 3) Welke *aspecten* komen in de *deiktische en representatieve* gebaren van NT1-, FR1-, en NT2-sprekers voor?
- 4) Hoe worden de twee aspecten *verspreid over de twee kanalen* bij NT1-, FR1-, en NT2-sprekers ?
- 5) Met welke *talige eenheden* komen de *substantieve gebaren* van NT1-, FR1-, en NT2-sprekers voor?

2. Methode

2.1. Taak

Navertellen van videofragmenten uit een aflevering van de animatieserie *Tweety & Sylvester*

2.2. Proefpersonen

- 6 Nederlandstalige moedertaalsprekers
- 12 Franstalige moedertaalsprekers
- 12 Franstalige leerders van het Nederlands (Taal- en Letterkunde, ULiège)

=> Analyse van de beschrijvingen van 4 korte fragmenten in het Frans, Nederlands en Nederlands als T2

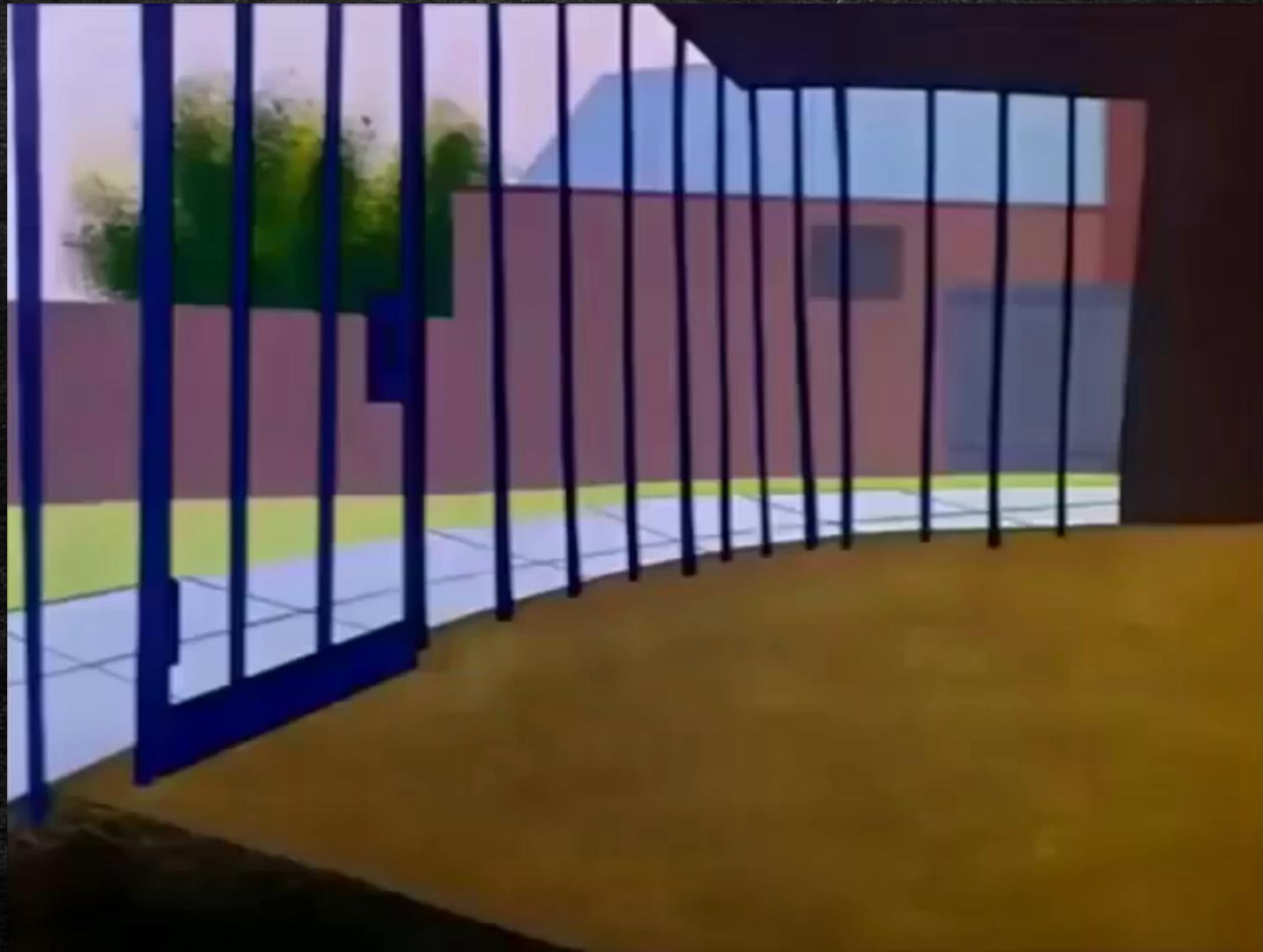
2. Methode

2.3. Analyse

Spraak		Gebaren	
Werkwoord	Neutraal/Manier/Pad/ Manier en pad/ Manier en pad (prefix)	Type	Representationeel/ Deiktisch/Metaforisch/ Pragmatisch/ <i>Beat</i>
Satelliet	Manier/Pad/Bestemming /Oorsprong/Locatie	Type van representationele gebaren	Drawing/Molding/Ena cting
Combinatie	b.v. MannerV + PathS	Aspect(en) in substantieve gebaren	Manier/Pad/Bestemmin g/Oorsprong/Locatie

-
- **Synchronisatie** tussen de substantieve gebaren en de linguïstische eenheden
 - **Combinaties** van de aspecten in de linguïstische eenheden en de substantieve gebaren
-

3. Resultaten

3. Resultaten

‘Hij **kruipt** dan in een kooi waar ook die kat **zat**. Hij **haalt** de kat eruit en **steekt** de kat in het leeuw...in het water waar de alligators **waren** net.’

MTC, F4D2

3. Resultaten

‘Donc une fois qu’il se retrouve dans sa cage, il voit que Grosminet est dans la même cage que lui donc il l’attrape et décide d’aller le plonger dans l’étang avec les alligators probablement.’

NT2D, F4D2

3. Resultaten

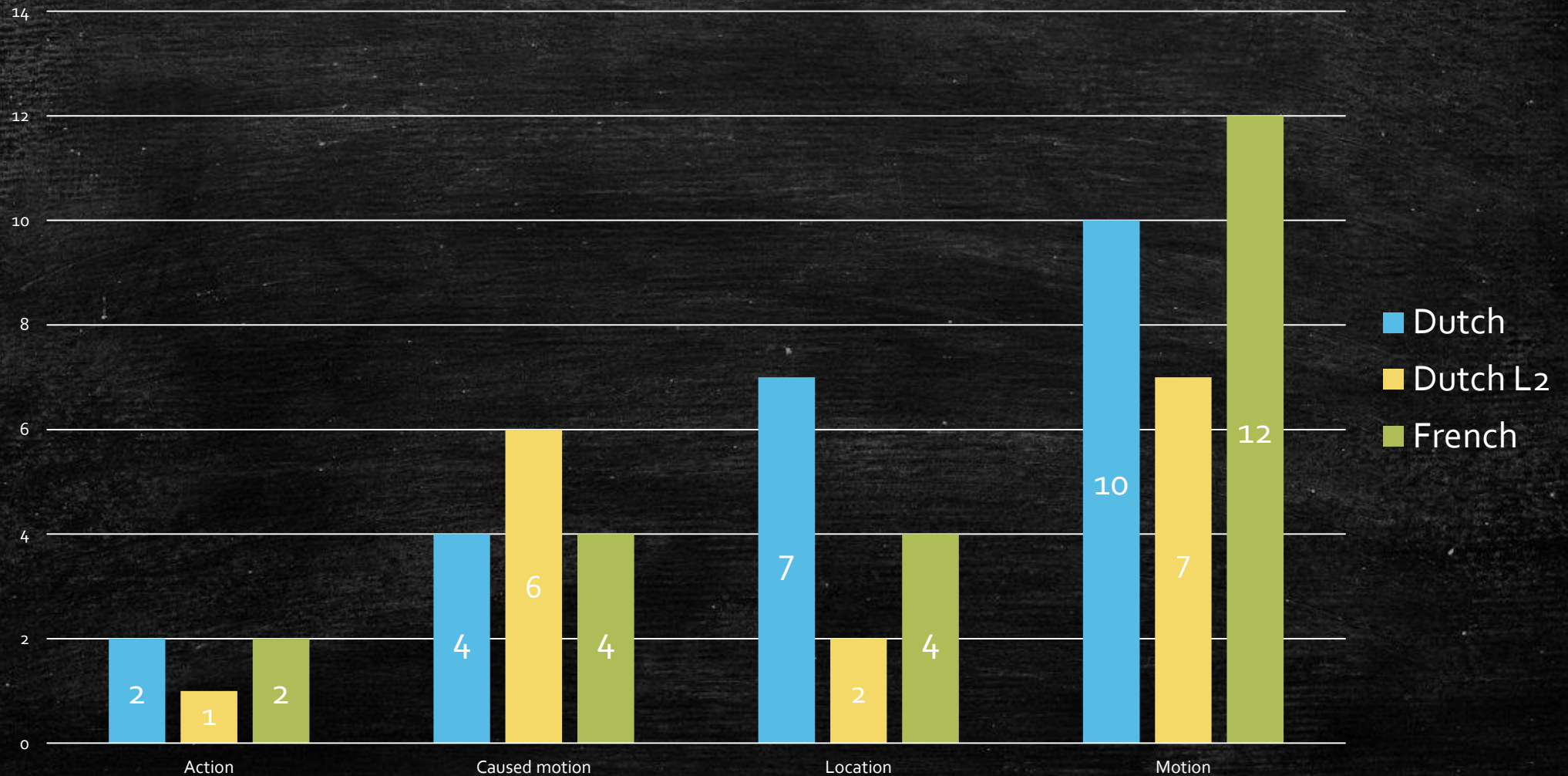
‘Hij gaat dus de leeuw euh **vindt**
Grosminet en hij **neemt** hem en hij
brengt Grosminet **bij de krokodilles** en
hij **gooit** Grosminet **in het water.**’

NT2K, F4D2

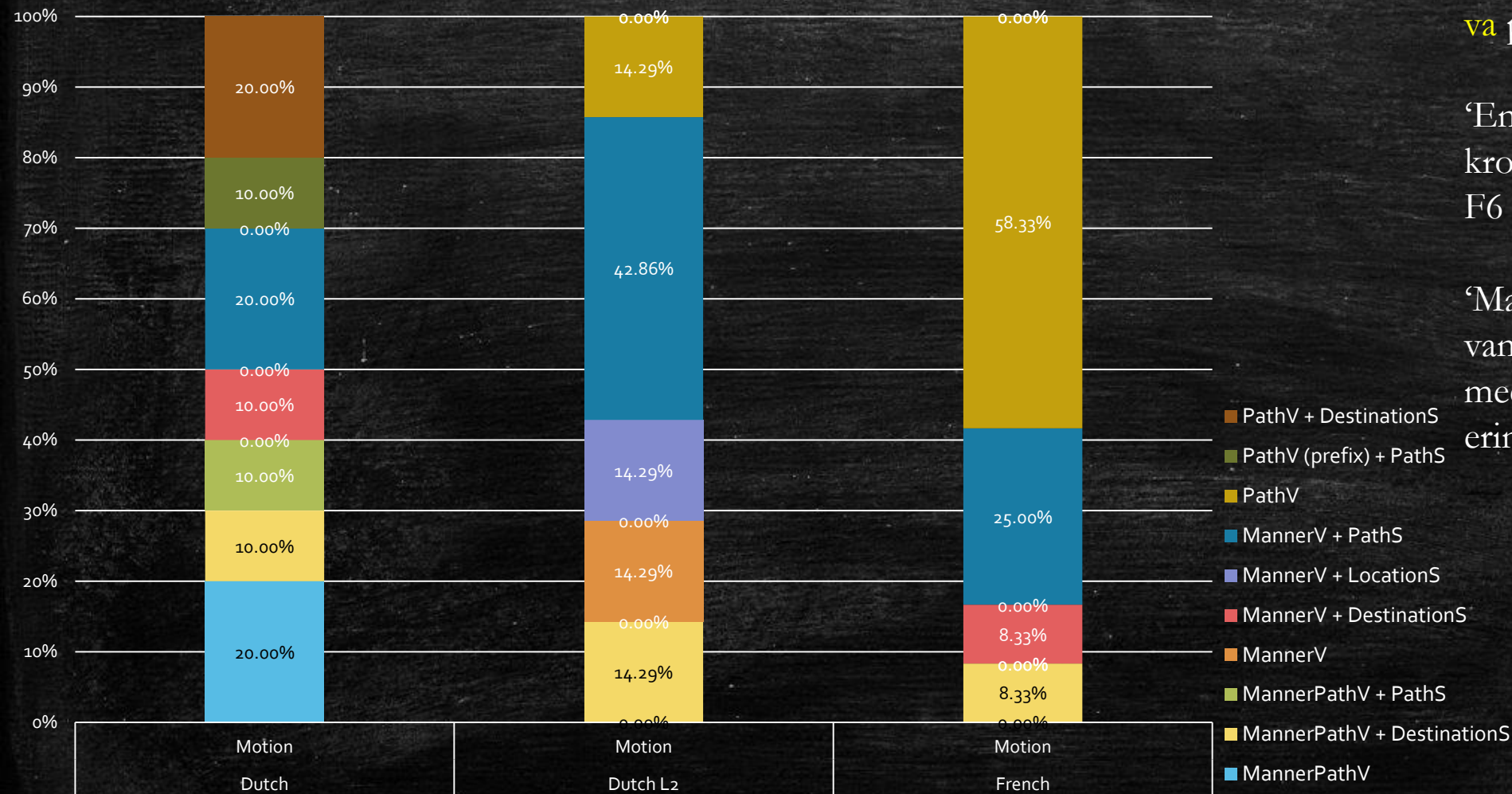
3. Resultaten

Figuur 1: Types evenementen beschreven door de NT1-, FR1-, en NT2-sprekers

3. Resultaten

Figuur 2: Linguïstische patronen gebruikt door NT1-, FR1-, en NT2-sprekers om *self-propelled motion* te beschrijven

‘Et puis Titi **part** fin il **va** plus vite, il **va** plus loin.’ NT2K, F6

‘En dan **vliegt** Tweety over de krokodillenput van daarstraks’ MTA, F6

‘Maar hij **vliegt** dus hij kan hem niet vangen en dan **vliegt** Titi boven een meer met krokodils - weet ik niet – erin’ NT2D, F6

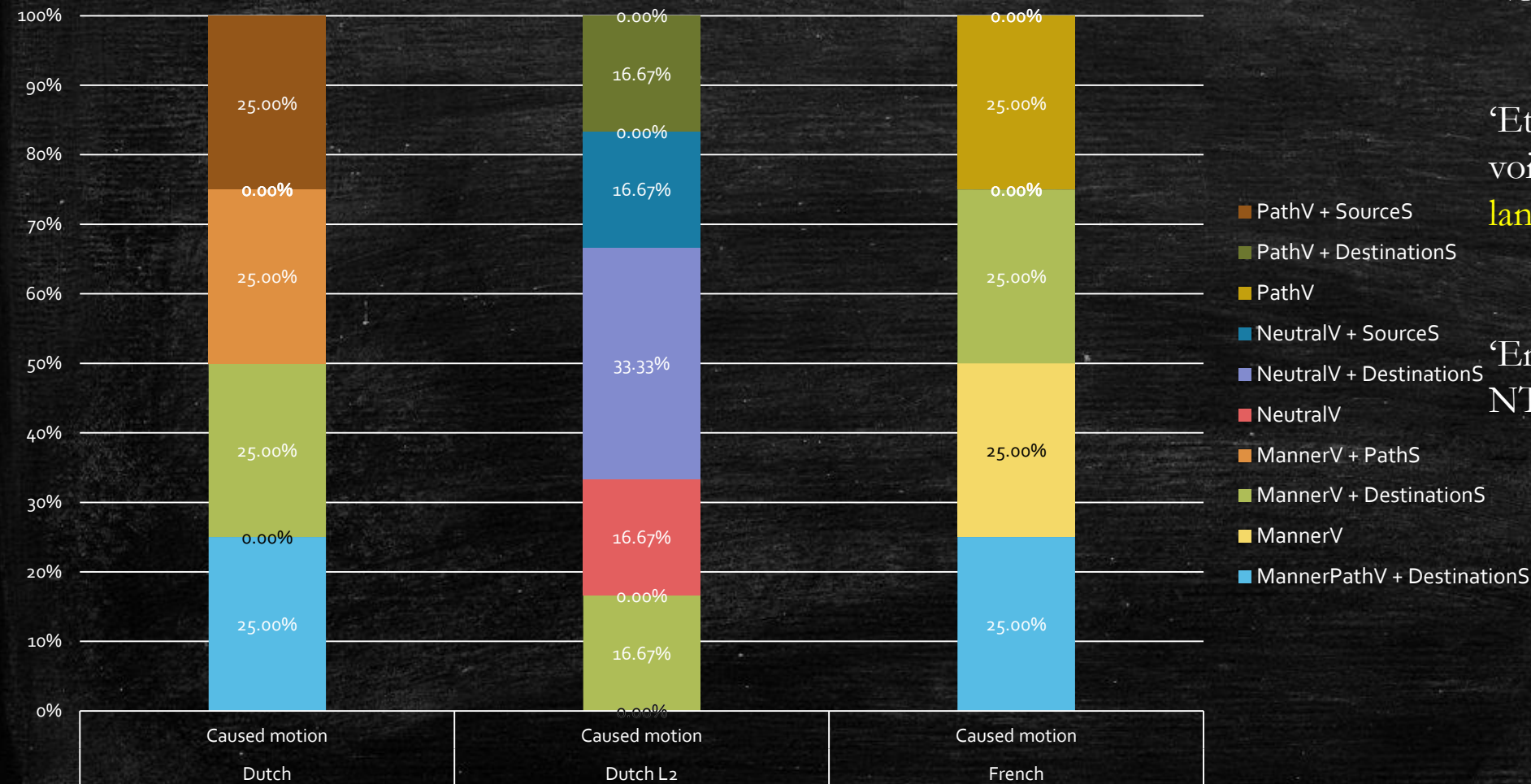
3. Resultaten

Figuur 3: Linguïstische patronen gebruikt door NT1-, FR1-, en NT2-sprekers om *caused-motion* te beschrijven

‘En dan begint hij het vlees bij de tijgers, te **gooien**..’ MTE, F5

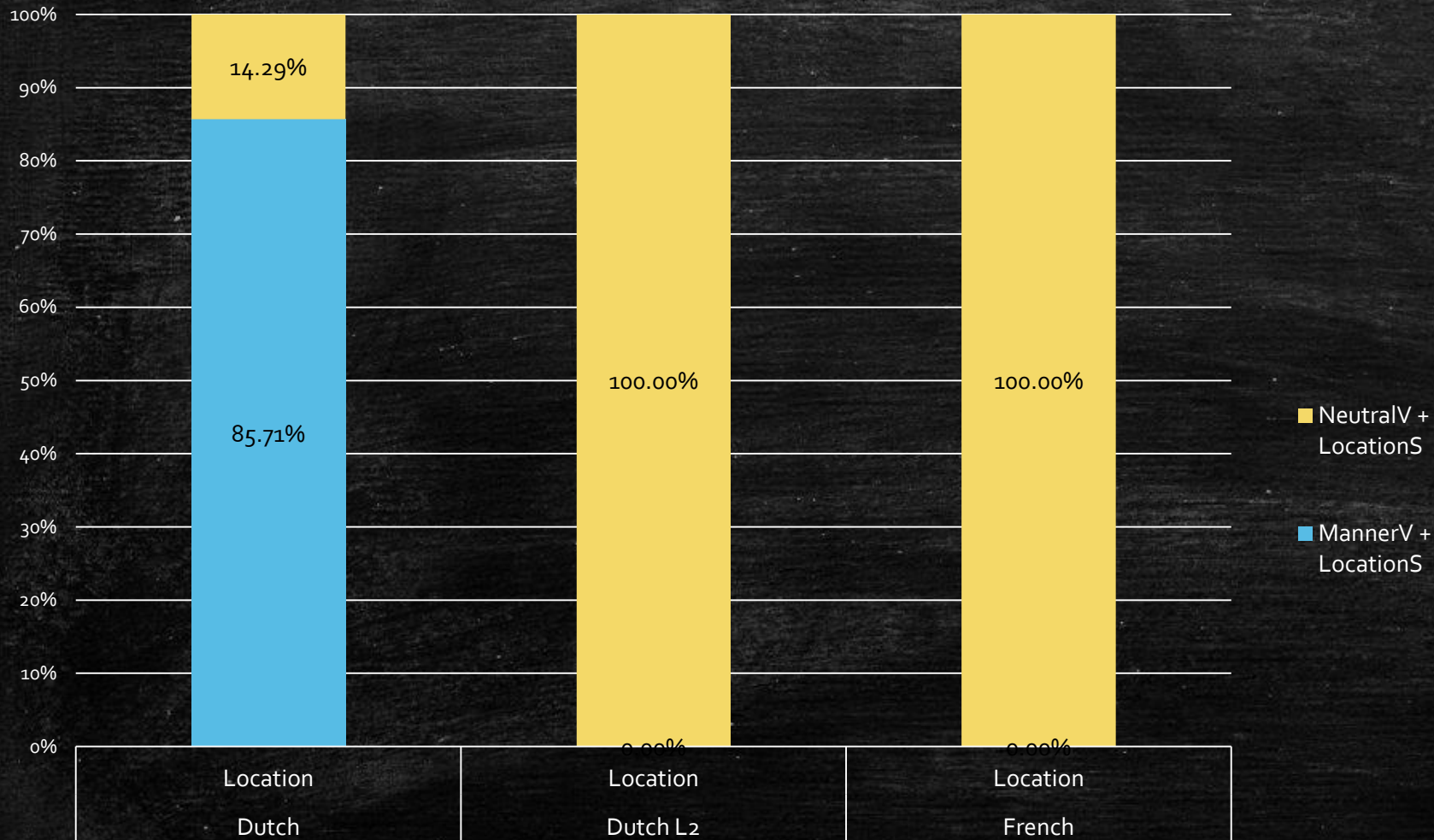
‘Et en **lançant** la nourriture, , il va pas voir qu'il y a Grosminet et il va le **lancer** aussi aux tigres’ NT2M, F5

‘En [hij] **geeft** de vlees aan de tijgers.’ NT2D, F5

3. Resultaten

Figuur 4: Linguïstische patronen gebruikt door NT1-, FR1-, en NT2-sprekers om locatie te beschrijven

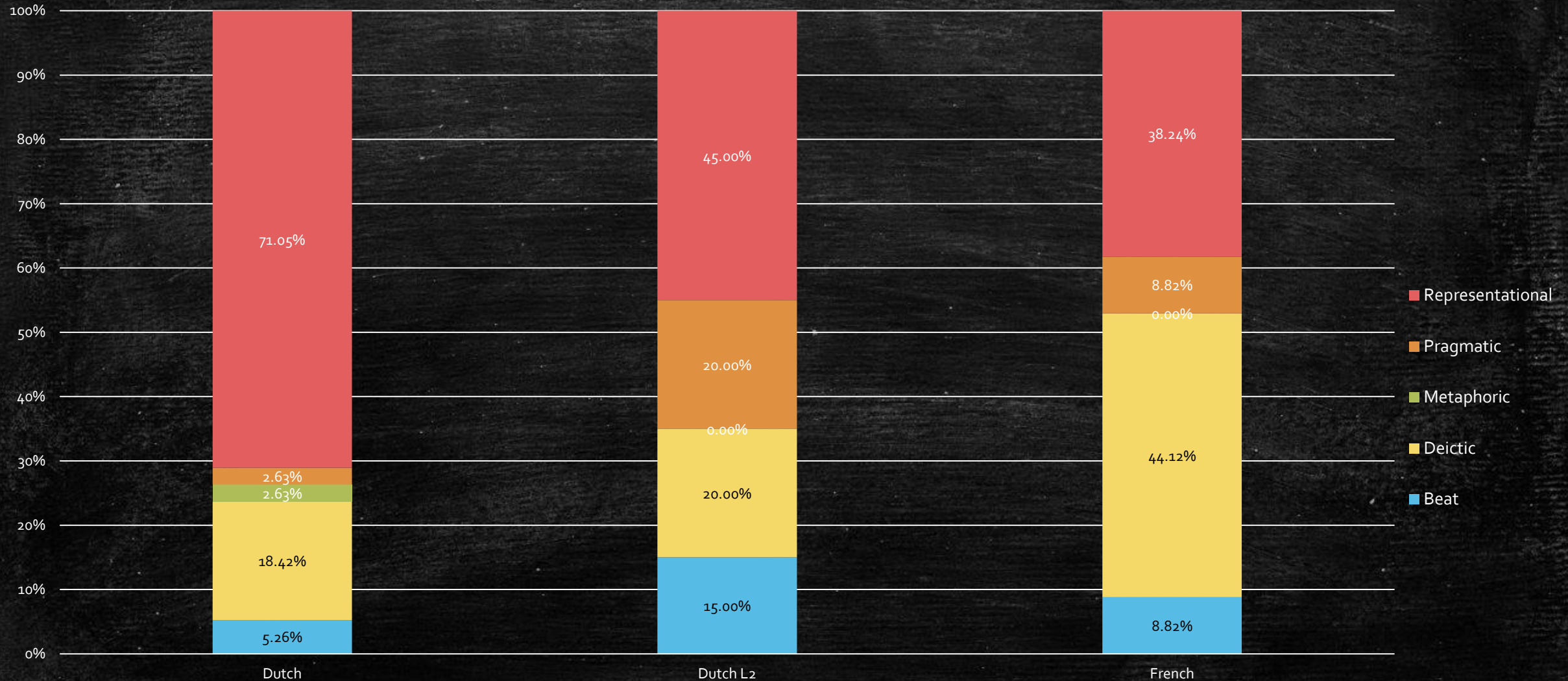
‘Sylvester **zit** dan
in een soort van
karretje’ MTE, F5

‘Il voit que
Grosminet **est**
dans la même cage
que lui’ NT2D,
F4D2

‘Omdat
Grosminet in de
doos **is**’ NT2D, F5

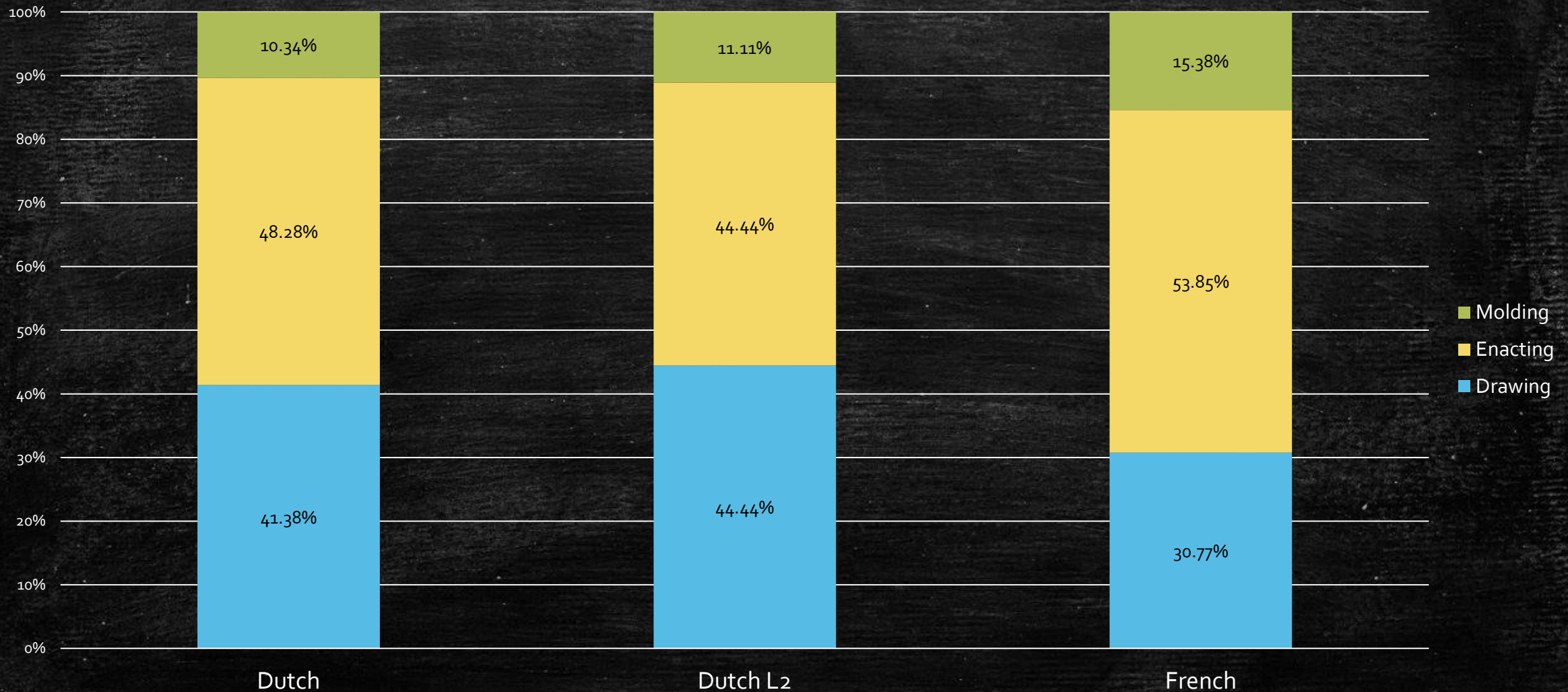
3. Resultaten

Figuur 5: Types gebaren gemaakt door NT1-, FR1-, en NT2-sprekers

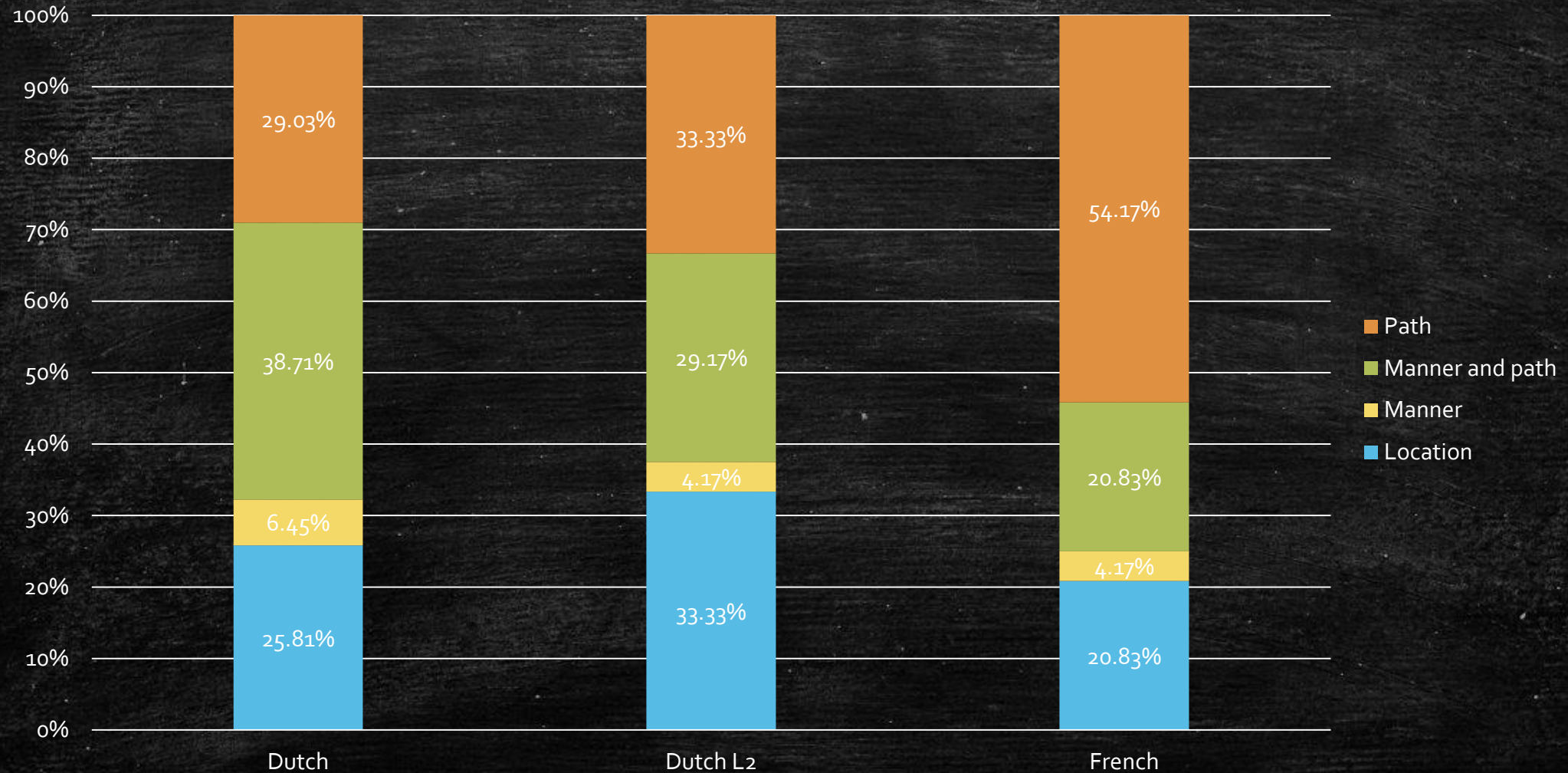
3. Resultaten

Figuur 6: Types representationele gebaren gemaakt door NT1-, FR1-, en NT2-sprekers

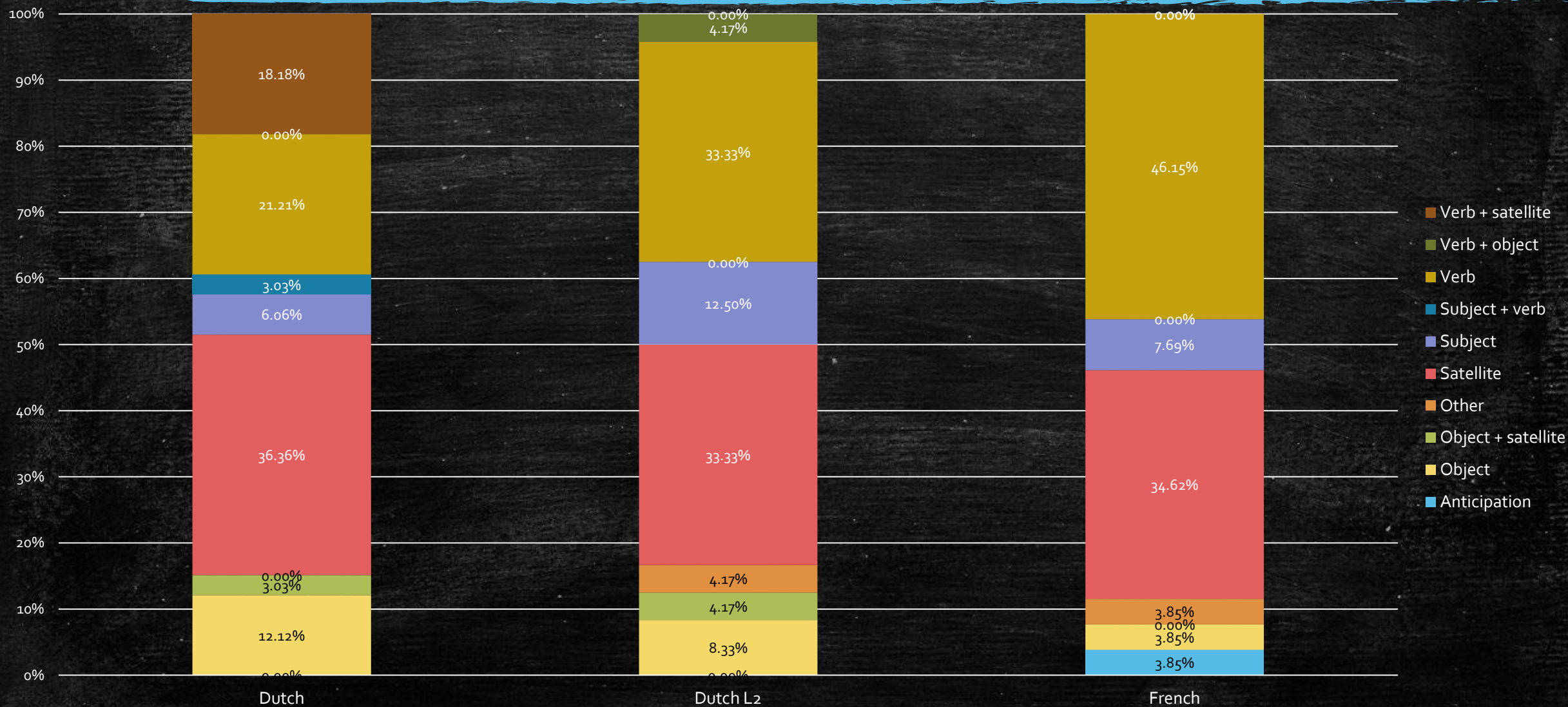
3. Resultaten

Figuur 7: Aspecten in de substantieve gebaren gemaakt door NT1-, FR1-, en NT2-sprekers

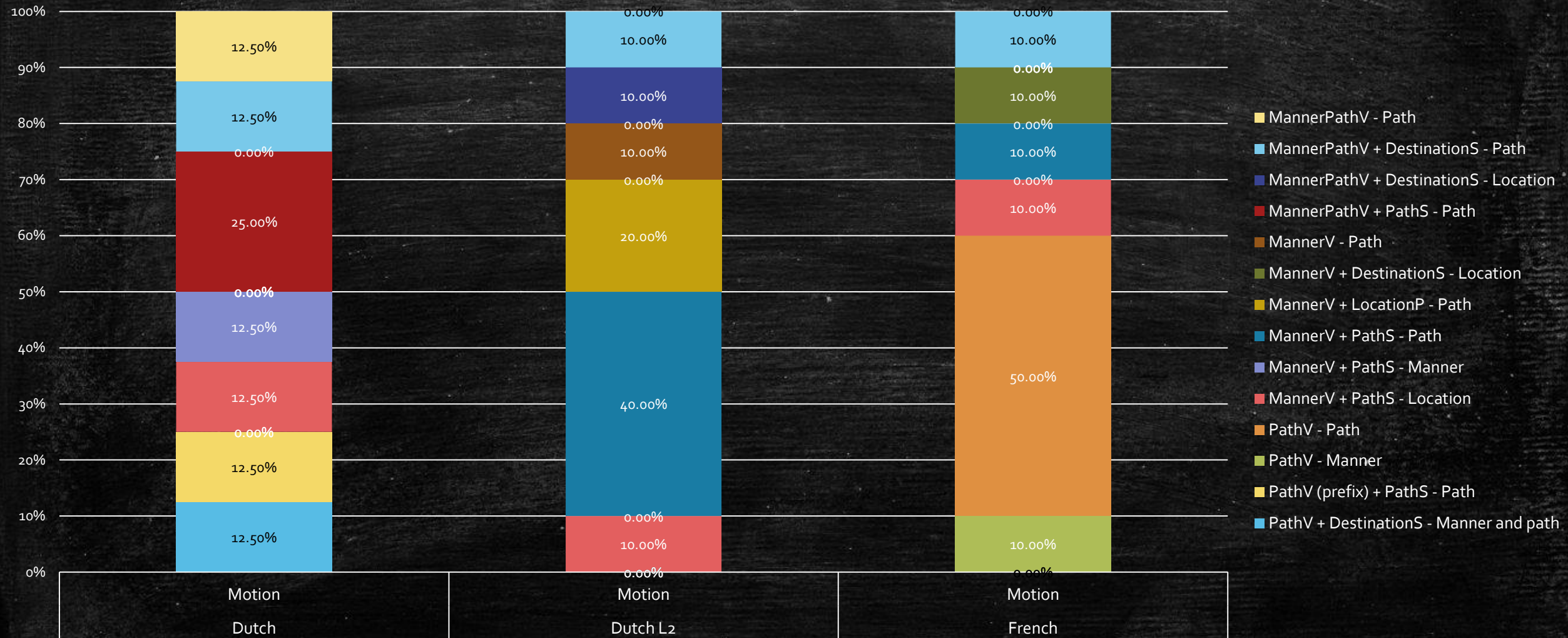
3. Resultaten

Figuur 8: Synchronisatie tussen de substantieve gebaren en de talige eenheden in het Nederlands, het Frans, en het Nederlands als T2

3. Resultaten

Figuur 9: Combinatie van de aspecten in de spraak en gebaren van de NT1-, FR1-, en NT2-sprekers bij de beschrijving van *self-propelled motion*

4. Discussie en conclusie

In T1

- **Staten** vaker beschreven door N1-sprekers >< in het Spaans (Slobin 1991,1996a, 1996b, 2003)
- Meer **processen** beschreven in het Frans >< in het Engels (Slobin 1991,1996a, 1996b, 2003)
- **PadG** in het Frans vs. **ManierPadG** in het Nederlands
- **PadWW + PadG**: frequentste combinatie in het **Frans** in deze voorlopige resultaten >< meer variatie in het Nederlands met een kleine voorkeur voor **ManierPadWW + PadS + PadG**
- **PadG** frequenter in V-taal dan in S-taal: // Gullberg 2010a
- **Manier** in gebaren en niet in spraak in het Frans: alleen bij de beschrijving van *self-propelled motion events*
- Synchronisatie:
 - Frans: **WW > Sat** (WW // Spaans (Slobin 1991, 1996a, 1996b, 2003))
 - Nederlands: **Sat > WW > WW + Sat** (Sat // Engels (Slobin 1991, 1996a, 1996b, 2003))

4. Discussie & Conclusie

In T2

- Neutrale werkwoorden
- Vaker niet-substantieve gebaren
- Frequentste aspecten in de gebaren: Pad (// Gullberg2010a maar hier toch in mindere mate dan in T1 => evolutie) en locatie
- Synchronisatie: WW = Sat => evolutie
- Frequentste combinatie: ManierWW + PadS + PadG

/!\ Deze preliminaire resultaten moeten vanwege de corpusgrootte gerelativeerd worden.

4. Discussie & Conclusie

Toch leidt deze pilootstudie tot hypothesen voor verder onderzoek:

H1) Nederlandstalige moedertaalsprekers zullen meer gedetailleerde beschrijven maken dan Franstalige moedertaalsprekers;

H2) Franstalige moedertaalsprekers zullen vaker substantieve gebaren produceren als ze het werkwoord uiten terwijl Nederlandstaligen dit zullen doen terwijl ze de satelliet uitdrukken;

H3) De synchronisatie tussen spraak en gebaren zal ook afhangen van de aspecten die via beide kanalen weergegeven worden en van hun complementariteit;

H4) De leerders zullen meer neutrale werkwoorden en niet-substantieve gebaren produceren;

H5) De leerders zullen de neiging hebben om het pad te blijven coderen in hun representatieve gebaren als in het Frans

5. Vervolgonderzoek

- Taaltest
- CLIL-leerlingen
- Longitudinale studie (4de, 5de, 6de jaar)
- Transcripties met de codes van Stam (2008)
- Spraakanalyse met de parameters van Woerfel (2019)
- Gebarenanalyse: semantisch en ook formeel
- Spraak-gebarenanalyse gebaseerd op Özyürek et al. (2008)'s methodology

Bedankt voor jullie aandacht !

Referenties

Alibali, M. W., Kita, S., & Young, A. J. (2000). Gesture and the process of speech production: We think, therefore we gesture. *Language and Cognitive Processes*, 15(6), 593–613. <https://doi.org/10.1080/016909600750040571>

Brown, A., & Chen, J. (2013). Construal of Manner in speech and gesture in Mandarin, English, and Japanese. *Cognitive Linguistics*, 24(4), 605–631. <https://doi.org/10.1515/cog-2013-0021>

Cassell, J., McNeill, D., & McCullough, K.-E. (1998). Speech-Gesture Mismatches: Evidence For One Underlying Representation Of Linguistic & Nonlinguistic Information. *Pragmatics & Cognition*, 6(2), 24.

Gullberg, M. (2010a). Language-specific encoding of placement events in gestures. In J. Bohnemeyer & E. Pederson (Red.), *Event Representation in Language and Cognition* (pp. 166–188). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511782039.008>

Gullberg, M. (2010b). Methodological reflections on gesture analysis in second language acquisition and bilingualism research. *Second Language Research*, 26(1), 75–102. <https://doi.org/10.1177/0267658309337639>

Kendon, A. (1980). Gesticulation and speech: Two aspects of the process of utterance. In M. R. Key, *The Relationship of Verbal and Nonverbal Communication: Contributions to the sociology of language* (pp. 207–227). Mouton Publishers.

Kendon, A. (1994). Do Gestures Communicate?: A Review. *Research on Language and Social Interaction*, 27(3), 175–200.

Kendon, A. (1995). Gestures as illocutionary and discourse structure markers in Southern Italian conversation. *Journal of Pragmatics*, 23(3), 247–279. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(94\)00037-F](https://doi.org/10.1016/0378-2166(94)00037-F)

Kita, S., & Özyürek, A. (2003). What does cross-linguistic variation in semantic coordination of speech and gesture reveal?: Evidence for an interface representation of spatial thinking and speaking. *Journal of Memory and Language*, 48(1), 16–32. [https://doi.org/10.1016/S0749-596X\(02\)00505-3](https://doi.org/10.1016/S0749-596X(02)00505-3)

Referenties

McNeill, D. (1985). So You Think Gestures Are Nonverbal? *Psychologica Review*, 92(3), 350–371.

McNeill, D. (2005). *Gesture and thought*. University of Chicago Press.

McNeill, D., & Duncan, S. D. (2000). Growth points in thinking-for-speaking. In D. McNeill (Red.), *Language and Gesture* (1ste dr., pp. 141–161). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511620850.010>

Müller, C. (2014). Gestural modes of representation as techniques of depiction. In C. Müller, A. J. Cienki, E. Fricke, S. H. Ladewig, D. McNeill, & S. Tessendorf (Red.), *Body—Language—Communication: An international handbook on multimodality in human interaction*. De Gruyter Mouton.

Slobin, D. I. (1991). Learning to think for speaking: Native language, cognition, and rhetorical style. *Pragmatics*, 1(1), 7–26.

Slobin, D. I. (1996a). From “thought and language” to “thinking for speaking.” In J. J. Gumperz (Red.), *Rethinking linguistic relativity* (pp. 70–96). Cambridge University Press.

Slobin, D. I. (1996b). Two ways to travel: Verbs of motion in English and Spanish. In M. Shibatani & S. A. Thompson (Red.), *Grammatical constructions: Their form and meaning* (pp. 195–220). Clarendon Press.

Slobin, D. I. (2003). Language and thought online: Cognitive consequences of linguistic relativity. In S. Goldin-Meadow & D. Gentner (Red.), *Language in mind* (pp. 157–191). MIT Press.

Referenties

- Stam, G. (2008). What Gestures Reveal About Second Language Acquisition. In S. G. McCafferty & G. Stam (Red.), *Gesture second language acquisition and classroom research*. Routledge.
- Stam, G. A. (2010). Can an L2 Speaker's Patterns of Thinking for Speaking Change? In Z. Han & T. Cadierno (Red.), *Linguistic Relativity in SLA: Thinking for Speaking* (pp. 59–83). Multilingual Matters. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.21832/9781847692788-005/html>
- Streeck, J. (2006). Gestures: Pragmatic Aspects. In K. Brown (Red.), *Encyclopedia of Language & Linguistics* (pp. 71–76). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B0-08-044854-2/00330-8>
- Talmy, L. (1985). Lexicalization patterns: Semantic structure in lexical forms. In *Language typology and syntactic description* (Vol. 3, pp. 57–149). Cambridge University Press.
- Talmy, L. (2000). *Toward a cognitive semantics* (Vol. 2). MIT Press.
- Woerfel, T. J. N. (2019). *Encoding motion events: The impact of language-specific patterns and language dominance in bilingual children*. De Gruyter.